

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Інститут філології
Кафедра мов і літератур Близького та Середнього Сходу

ПРОГРАМА

**вступного випробування для вступників на навчання за
освітньою програмою «Східна філологія (арабська), західноєвропейська
мова і переклад» (ОС «Магістр»)**

Затверджено Вченою радою Інституту філології
(Протокол № 7 від «28» лютого 2017 р.)

КИЇВ – 2017

Вступ

Екзамен з фаху як форма вступного випробування для навчання за освітньою програмою «Східна філологія (арабська), західноєвропейська мова і переклад» (ОС «Магістр») відбувається відповідно до «Правил прийому до Київського національного університету імені Тараса Шевченка на 2017/2018 навчальний рік» і має форму індивідуального екзаменування членами атестаційної комісії з фаху вступника на відповідний рівень навчання.

Структура та зміст екзамену

Екзамен передбачає виконання теоретичних завдань, а також виконання завдань на уміння практично застосовувати набуті знання з фаху відповідно до затвердженої програми вступних випробувань з відповідних фахових дисциплін, що за змістом і обсягом включають навчальний матеріал підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Бакалавр».

Вступникові пропонується в екзаменаційному білеті по 3 теоретичних питань з мови і літератури, а саме: теоретичний аспект сучасної літературної арабської мови; історія літератури арабських країн. Переклад текстового фрагменту українською мовою (800 знаків). Також у білеті запропонована тема письмового твору для вступника.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ НА ВСТУПНОМУ ЕКЗАМЕНІ

Максимальна кількість балів, що їх може набрати вступник, становить 200. Відповіді на запропоновані завдання оцінюються такими балами (нижче наводить максимально можлива кількість балів з кожного виду завдання).

<i>Завдання</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>
• Сучасна арабська мова (теоретичні аспекти)	60
• Історія арабської літератури	60
• Переклад текстового фрагменту українською мовою (800 знаків)	40
• Твір на тему	40

1. Оцінювання письмової відповіді на теоретичні питання з сучасної арабської мови

При виставленні оцінки за виконання першого завдання (3 теоретичних питання з сучасної арабської мови) вступного екзамену враховуються змістовність, ґрунтовність відповіді студента та форма її репрезентації, комунікативна компетенція студентів-випускників, володіння основами теорії мови. Максимальна кількість балів за перше теоретичне завдання з сучасної арабської мови становить **60** балів (кожне питання мак. – **20** балів).

Три теоретичних питання належать до блоку фахових філологічних дисциплін, які передбачені програмою підготовки фахівців арабської мови: теоретична граматики, історія мови, лексикологія, стилістика арабської мови.

Оцінювання відповіді:

Максимальна кількість балів кожної з трьох відповідей на запитання першого завдання становить **20** балів.

Вимоги до першого завдання:

зміст відповіді:

- повне викладення теоретичного питання;
- пояснення смислових, структурних, функціональних ознак та особливостей обговорюваних понять;
- надання необхідних дефініцій понять;
- підкріплення відповідними прикладами.

Зайва інформація, що не є відповіддю на запитання, не включається до оцінки.

Оцінювання відповіді першого завдання вступного екзамену

Таблиця 1

№ з/п	Зміст питання	Максимальна кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах
1.	Питання з сучасної арабської мови	20	– невиконання однієї незначної вимоги до змісту; – допускається до 4 незначних помилок лексичного, граматичного або стилістичного характеру;	18-20
			– невиконання однієї істотної вимоги до змісту; – допускається до 5-7 помилок лексичного, граматичного або стилістичного характеру;	12-17
			– невиконання до двох вимог; – допускається до 8-10 помилок лексичного, граматичного або стилістичного характеру;	6-11
			– невиконання трьох вимог до змісту; – наявність у відповіді студента більше 10 помилок лексичного, граматичного або стилістичного характеру.	0-5

2. Оцінювання письмової відповіді на теоретичні питання з літератури арабських країн

При виставленні оцінки за виконання першого завдання (3 теоретичних питання з літератури арабських країн) вступного екзамену враховуються змістовність, ґрунтовність відповіді студента та форма її репрезентації, комунікативна компетенція студентів-випускників, володіння основними знаннями з літератури арабських країн.

Оцінювання відповіді:

Максимальна кількість балів кожної з трьох відповідей на запитання другого завдання становить **20** балів. Максимальна кількість балів за друге теоретичне завдання з літератури арабських країн становить **60** балів.

Вимоги до другого завдання:

зміст відповіді:

- точна характеристика зазначеного періоду/ течії/ століття/ твору арабської літератури;
- визначення основних представників літературного періоду (коротка біографія, твори, основні напрямки);
- глибокий аналіз літературного твору.

Оцінювання відповіді другого завдання вступного екзамену

Таблиця 2

№ з/п	Зміст питання	Максимальна кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах
1.	Питання з літератури арабських країн	20	– невиконання однієї незначної вимоги до змісту; – допускається не більше 2 незначних помилок різного характеру, які загалом не впливають на адекватне сприйняття тексту реципієнтом;	18-20
			– невиконання однієї істотної вимоги до змісту; – допускається не більше 4 незначних помилок різного характеру, які загалом не впливають на адекватне сприйняття тексту реципієнтом;	12-17
			– невиконання до двох вимог; – допускається не більше 6 незначних або двох значних помилок, які загалом не роблять текст незрозумілим для реципієнта;	6-11

			– невиконання трьох вимог до змісту; – наявні істотні помилки, які спотворюють відповідь на запитання і роблять її незрозумілою для реципієнта.	0-5
--	--	--	---	-----

3. Оцінювання перекладу текстового фрагменту українською мовою

Переклад оригінального тексту художнього / науково-популярного / офіційно-ділового / публіцистичного жанру українською мовою з урахуванням його лінгвостилістичних особливостей (800 знаків).

Оцінювання письмового перекладу

Максимальна кількість балів за виконаний переклад становить **40** балів.

Вимоги до третього завдання вступного екзамену:

зміст відповіді:

- повний переклад фрагменту тексту із збереженням змісту тексту;
- правильним відтворенням його ключових смислових компонентів;
- дотримання вимог до стилю інформативного тексту, що перекладається;
- правильне використання мовних – лексичних, граматичних – засобів під час здійснення перекладу;

Оцінювання письмового перекладу вступного екзамену

Таблиця 3

№ з/п	Зміст питання	Максимальна кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах
1.	Письмовий переклад фрагменту тексту українською мовою	40	– невиконання однієї незначної вимоги до змісту; – допускається не більше 2 незначних помилок різного характеру, які загалом не впливають на адекватне сприйняття тексту реципієнтом;	36-40
			– невиконання однієї істотної вимоги до змісту; – допускається не більше 4 незначних помилок різного характеру, які загалом не впливають на адекватне сприйняття тексту реципієнтом;	30-35
			– невиконання до двох вимог; – допускається не більше 6 незначних або двох значних помилок, які загалом не	20-29

			роблять текст незрозумілим для реципієнта; – невиконання трьох вимог до змісту; – наявні істотні помилки, які спотворюють зміст тексту, що перекладається, і роблять його незрозумілим для реципієнта.	0-19
--	--	--	---	------

4. Оцінювання письмової відповіді (твору)

Твір за визначеною тематикою передбачає контроль мовної компетенції, набутої студентом-випускником, а також визначення рівня сформованості вмінь і навичок писемної комунікації в межах навчальної програми. Студент повинен продемонструвати сутнісне бачення і розуміння інформації, активний характер її осмислення.

Екзаменаційний бал за письмову роботу (написання твору) на вступному екзамені складається із суми балів за **зміст** твору та за його **форму**. Під формою твору розуміється власне грамотність його написання. У ході перевірки форми твору увага зосереджується на трьох основних аспектах: граматичному, лексичному та орфографічному. Мінімальний об'єм твору складає **200** знаків. Максимально за цю частину державного екзамену студент може отримати **40** балів.

Підсумковий бал за письмову частину державного екзамену виставляється за такими критеріями:

Оцінювання письмової відповіді (твору) вступного екзамену

Таблиця 4

№ з/п	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах
1.	Зміст твору	20	– повне розкриття теми; – змістовний, логічний та аргументований виклад матеріалу з дотриманням необхідних міжфразових зв'язків; – адекватне використання лексики та синтаксичних конструкцій	20
			– неповне розкриття теми; – незначні порушення у змістовному, логічному та аргументованому викладі з дотриманням необхідних міжфразових зв'язків; – незначні помилки у лексичному та синтаксичному оформленні твору	11-19

			– тема розкрита частково; є істотні порушення у змістовному та логічному викладі матеріалу; недостатня аргументованість викладу; суттєві порушення у дотриманні необхідних міжфразових зв'язків та у використанні лексики і синтаксичних конструкцій	4-10
			– тема не розкрита; – відсутній логічний та аргументований виклад матеріалу; наявні – грубі порушення у вживанні засобів міжфразових зв'язків; – неправильне вживання лексики та синтаксичних конструкцій.	0-3
2.	Форма твору	20	– не більше 4 граматичних, лексичних або орфографічних помилок;	19-20
			– не більше 8 граматичних, лексичних або орфографічних помилок;	10-18
			– не більше 12 граматичних, лексичних або орфографічних помилок;	1-9
			– 13 та більше граматичних, лексичних або орфографічних помилок.	0

5. Підсумкова оцінка за вступний екзамен

Система оцінювання результатів вступного екзамену є накопичувальною. Складниками підсумкового балу за вступний екзамен є:

- бали за відповіді з сучасної арабської мови;
- бали за відповіді з літератури арабських країн;
- бали за письмовий переклад фрагменту тексту;
- бали за твір.

Загалом: 200 балів.

Теоретична частина (120 балів)

Арабська мова (60 балів)

Загальна характеристика арабської мови

Місце арабської мови в генеалогічній та типологічній класифікаціях мов світу.

Фонетика і графіка

1. Арабський алфавіт.
2. Класифікація фонем арабської літературної мови.
3. Сонячні, місячні літери.
4. Гамза: різновиди та орфографічні особливості.
5. Слабкі приголосні та звукосполучення з ними.
6. Норми орфоепії арабської літературної мови.

Лексикологія

1. Словозміна та словотвір.
2. Типи словотвору.
3. Історія формування арабського лексикону.
4. Стратифікація словникового складу арабської літературної мови: питома та запозичена лексика; явища полісемії, синонімії та омонімії. Термінологія.
5. Фразеологія. Класифікація фразеологізмів.
6. Лексикографія арабської мови: типи арабських словників. Принципи аранжування лексики в тлумачних словниках.

Теоретична граматики

Морфологія

1. Корінь та основа слова.
2. Класифікація частин мови за традиційною арабською та вітчизняною граматичною традицією.
3. Іменник та його граматичні категорії.
4. Прикметник та його граматичні категорії.
5. Займенник та його класифікація.
6. Дієслово: його класифікація та граматичні категорії. Дієслівні часи та способи. Дієслівні основи та їхні значення. Масдари дієслів. Віддієслівна деривація та її моделі.
7. Числівник та його типи.
8. Службові частини мови та їхня класифікація.

Синтаксис

1. Речення та його типи. Головні та другорядні члени речення.
2. Речення за типами висловлювання.
3. Іменне речення та його типи.
4. Дієслівне речення.
5. Складносурядне та складнопірядне речення.

6. Означення та його типи.
7. Додаток та його типи.
8. Обставини та її типи.
9. Виокремлюючий додаток (تمييز) та його синтаксична функція.
10. Частка. Класифікація та синтаксична функція часток.
11. З'єднання головного та підрядного речення без відносного займенника.
12. Частка قد та її синтаксична функція.
13. Дієслова كان та ليس та їхня синтаксична функція.
14. Способи вираження майбутнього часу дієслова.
15. Складні часові конструкції.
16. Способи арабського дієслова: класифікація.
17. Іменні та дієслівні заперечні частки.
18. Модальні дієслова.
19. Умовні речення в арабській мові: структура та класифікація.
20. Синтаксична функція віддієслівних дериватів.

Історія арабської літератури (60 балів)

Доісламська арабська література

Поняття арабської літератури. Характеристика основних пам'яток та джерел давньоарабської словесності: «Муаллякат», «Муфаддалійят», «Асмайят», «Хамаса» Абу Таммама і «Хамаса» аль-Бухтурі, «Книга пісень» Абу Фараджа аль-Ісфагані, «Дні арабів».

Система жанрів доісламської поезії: васф, мадх, ріса, гіджа, газель, хамрійят, зугдійят.

Касида як синкретична жанрова форма. Особливості композиції доісламської касиди, відображення у ній художніх смаків стародавніх арабів. Система образів доісламської поезії.

Життя та творчість аль-Мугальгіля. Місце елегій в поетичній спадщині аль-Мугальгіля.

Життя і творчість поета-самітника аш-Шанфари. Відображення бедуїнської етики у творчості поета. «Лямійя арабів» – оспівування самотнього життя в пустелі та власної хоробрості і витривалості.

Життя і творчість Та'аббата Шаррана.

Характерні риси доісламської прози.

Афористичний жанр. Найвідоміші афоризми Лукмана Ада, та Акмана ібн Сейфі. Збірник прислів'їв аль-Муфаддала ад-Дабі (786), «جمهرة الأمثال» Абу-Хіляля аль-Аскарі (1004), «مجمع الأمثال» аль-Майдані (1124).

Розповідний жанр («Дні арабів» – історичні перекази про славні подвиги предків). Представники доісламської прози: Кусс ібн Саїда, Аксам ібн Сайфі.

Ораторське мистецтво стародавніх арабів: промови, промови заповіту, роздуми про добро і зло, римована проза оракулів.

Розквіт доісламської поезії. Умруулькайс і його вплив на розвиток арабської поезії. Автори муаллак: Умруулькайс, Тарафа ібн аль-Абд, Зугейр

ібн Абу Сульма, Антара аль-Абсі, аль-Харіс ібн Хілліза, Лябід ібн ар-Рабіа, їх життя та характеристика муаллак.

Коран як літературна пам'ятка. Періодизація сур Корану.

Специфіка мови і стилю.

Образна система сур мекканського та мединського періодів.

Переклади Корану.

Література доби Омейядів

Любовна лірика Хіджазу: ідейна спрямованість омаритської любовної лірики: поезії вільного змісту й опису еротичних насолод. Лірика Омара Ібн Абі Рабіа – «поета спогадів». Жіночі образи. Музикальність віршів. Реалістичність зображення.

Лірика бедуїнів: оспівування чистого, платонічного почуття. Творчість Джаміля ібн Ма'мара («Джаміля Бусейни»): поезія цнотливого кохання. Поетичний доробок Лейли аль-Ах'ялії. Елегії, присвячений Таубі: глибина почуття, вишуканість стилю. Творчість Кайса ібн аль-Мулявваха («Маджнуна Лейли») та Кайса ібн Заріха (закоханого в Любну).

Філософсько-етичні принципи узритської любовної поезії та її вплив на суфійську поезію.

Політична поезія. Полемічна поезія (накаїд).

Творчість придворного панегіриста аль-Ахталя.

Особистість аль-Фараздака. Панегірики. Сплав фахру і гіджа у творчості аль-Фараздака.

Джарір. Поетична боротьба Джаріра з аль-Фараздаком. Сатира, спрямована проти аль-Ахталя. Джарір-лірик: поєднання традиційного і нового стилів.

Рання класика (середина VIII–IX ст.)

Період «оновлення».

Етнічна строкатість населення халіфату. Культурно-політичні процеси в халіфаті. Рух шу'убійя. Перські впливи в політичному і культурному житті халіфату.

Сатира Башшара ібн Бурда. Відмова від класичних канонів касиди у газелях Башшара.

Абу Нувас – майстер жанру хамрійят. Новаторство Абу Нуваса.

Аскетична лірика Абу-ль-Атагії. Новаторські риси зугдійят Абу ль-Атагії.

Біографія Ібн аль-Мукаффа'. «Каліла і Дімна» Ібн аль-Мукаффа': характеристика твору. Особливості стилю письменника. Значення творчості аль-Мукаффа' для подальшого розвитку прози.

Період «повернення до давнини».

Тенденції розвитку арабської поезії в період «повернення до давнини».

Різноманітність жанрів у творчості Абу Таммама. Особливості героїчної поезії Абу Таммама. Антології Абу Таммама.

Панегірики аль-Бухтурі. Збірка «Золоті ланцюги». Антологія давньоарабської поезії «Книга доблесті».

«Критична» поезія Ібн Румі. Пейзажна лірика поета.

Творчість поета, філолога-теоретика, «одноденного халіфа» Ібн аль-Му'таза. «Книга про нове». «Книга класів поетів».

Художня проза. Епістолярний жанр. Література адабу

Характеристика творчості аль-Джахіза: «Книга про скупих», «Книга про тварин», трактат «Про мистецтво мовлення». Особливості стилю письменника.

Місце епістолярного жанру в арабській літературі.

Поняття літератури адабу. Зразки літератури адабу.

Зріла класика (IX – середина XIII ст.)

Період розквіту літератури.

Літературне коло Сейфа ад-Даулі в Сирії.

Творчість Абу-т-Тайіба аль-Мутанаббі. Панегірик аль-Мутанаббі (дивани «Шаммійят», «Сайфійят» та ін.). Васф, сатира та філософська афористика поета.

Життя та творчість поета-мислителя Абу-ль-Аля Ма'аррі. Характеристика диванів «Викресаний вогонь», «Обов'язковість того, що досі було необов'язковим». Зміст та ідеї прозового твору «Послання про прощення».

Історія жанру маками.

Маками аль-Харірі та Баді' аз-Замана аль-Гамазані: композиція, особливості стилю.

Арабо-іспанська література. Розвиток арабо-іспанської поезії, її періодизація.

Творчість поета, антологіста ібн Абд ар-Раббігі. Антологія «Рідкісне намисто».

Життя і творчість аль-Му'таміда, Ібн Зейдуна, Ібн Хамдіса.

Система жанрів. Мувашшах: елементи мувашшаху, тематика та принципи його побудови. Видатні майстри жанру.

Жанр заджалі і диван Ібн Кузмана.

Розквіт народної літератури: книга «Тисяча і одна ніч».

Історія створення. Нашарування (індоіранське, багдадське, каїрське). Поетика твору.

Пізньосередньовічні арабські пам'ятки книжного епосу.

«Життєпис Антари». Поетика та стилістика твору.

Арабська література в новий час (XIX–XX ст.)

Арабське Відродження (ан-Нагда).

Ідеї мусульманських реформаторів і культурні зв'язки з Європою; розвиток арабської преси та зародження сучасної літератури.

Арабське просвітництво другої половини XIX ст.

Публіцистика Адіба Ісхака, Мустафи Каміля. «Звільнення жінки», «Нова жінка» Касіма Аміна.

Мустафа Лутфі аль-Манфалуті та новий літературний стиль. Збірки «Вирази», «Погляди», «Сльози», характеристика творів на вибір.

Арабський романтизм.

Арабський романтизм: основні філософсько-естетичні погляди представників сирійсько-американської школи (Дж. Халіль Джебран, А. ар-Рейхані, М. Нуайме).

Життя та творчість Аміна ар-Рейхані – основоположника жанру «віршів у прозі».

Поетична збірка «Ар-Рейханійят». Роман «За стінами гарему».

Життя та творчість Джебрана Халіля Джебрана.

Роман «Зламани крила». Критика недоліків арабського суспільства й важкої долі арабської жінки. Есе «Пророк» як синтез світоглядних систем.

Життя та творчість М. Нуайме.

Критичний реалізм новелістики М. Нуайме. Літературно-критична творчість письменника.

Життя та творчість Махмуда Теймура.

Махмуд Теймур – родоначальник єгипетської реалістичної новели. Збірки оповідань «Шейх Джум'а» і «Дядько Мітваллі». Революційні настрої єгипетського народу у повісті «Сині ліхтарі».

Поезія в Єгипті ХІХ – початку ХХ ст.

Неокласицизм: Махмуд Самі аль-Баруді, Ахмад Шауки, Хафіз Ібрагім. Життя і творчість поетів.

Життя і творчість Халіля Мутрана.

Періоди творчості Халіля Мутрана. Перекладацька діяльність поета. Соціально-історичні мотиви поезії Халіля Мутрана.

Єгипетський романтизм. Школа «Диван» та школа «Аполлон».

Літературні принципи школи «Диван» викладені Аббасом Махмудом Аккадом та Ібрагімом аль-Мазіні у книзі «Диван в літературі і критиці». Характерні особливості поезії представників школи «Диван».

Літературні принципи школи «Аполлон». Життя та характеристика творчості засновника школи Ахмада Закі Абу Шаді.

Об'єднання поетів «Поетичного журналу» (Бейрут).

Літературні принципи об'єднання «Поетичного журналу». Життя та характеристика творчості Адоніса.

Життя та характеристика творчості Нізара аль-Каббані.

Нізар Каббані – основоположник «нової поезії». Вільний вірш у творчому доробку поета. Любовна та політична лірика Нізара Каббані. Проблематика творчості поета.

Життя та характеристика творчості Махмуда Дарвіша.

Махмуд Дарвіш – національний палестинський поет. Проблематика поетичної спадщини поета.

Життя та творчість Тауфіка аль-Хакіма

Романістика Тауфіка аль-Хакіма. Соціальна повість «Записки провінційного слідчого».

Драматургія Тауфіка аль-Хакіма. Соціальна драма, інтелектуальна драма, театр абсурду Тауфіка аль-Хакіма.

Життя та творчість Мухаммеда Хусейна Гайкала

«Зейнаб» Мухаммеда Хусейна Гайкала – перший національний єгипетський роман.

Історичний роман в арабській літературі початку ХХ століття

Джирджи Зейдан (1861–1914). Біографія письменника. Часопис «Аль-Гіляль» («Півмісяць»). Аналіз роману Джирджи Зейдана «Аббаса, сестра Гаруна Рашида».

Життя та творчість Нагіба Махфуза

Жанрове розмаїття романістичної спадщини Нагіба Махфуза. Романи «Злодій та собаки», «Шлях».

Життя та творчість Таги Хусейна

Автобіографічна повість Таги Хусейна «Дні».

Практична частина (80 балів)

***Переклад текстового фрагменту українською мовою (800 знаків)
(40 балів).***

Твір на тему (40 балів):

1. Роль мистецтва у житті людини.
2. Національна кухня – відображення культури народу.
3. В здоровому тілі – здоровий дух.
4. Мрії мого дитинства.
5. Моя майбутня професія.
6. Мої захоплення.
7. «Люби природу не для себе, люби для неї».
8. «Без дружби життя не повноцінне»
9. Арабська література.
10. Арабська культура.
11. То що ж таке кохання?
12. «Кожна людина – коваль свого щастя».
13. Арабська мова.
14. Чому необхідно берегти мир.
15. Моя улюблена книга.
16. Мій улюблений арабський письменник.
17. Значення сім'ї в житті людини.
18. Вплив Інтернету на життя сучасної людини.
19. Соціальні мережі – добро чи зло?
20. Арабська країна, яку я хочу відвідати.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(з блоку мови)

1. Белкин В. М. Арабская лексикология. – М., 1975.
2. Белкин В. М. Общие тенденции развития арабской научно-технической терминологии в послевоенный период // Развитие языков в странах зарубежного Востока (послевоенный период) / Отв. ред. Л. Б. Никольский. – М.: Наука, 1983. – С. 48-61.
3. Белкин В. М. Формирование словарного состава современного арабского литературного языка: Авт. дис. ... д-ра филол. наук: 10.02.22 / АН СССР. Институт востоковедения. – М., 1980.
4. Белова А.Г. Очерки по истории арабского языка. – М., 1999.
5. Белова А.Г. Введение в арабскую филологию. – М., 2003.
6. Боднар С. М. Жанр арабських комерційних ділових паперів та їх мовна специфіка. – К., 2000.
7. Габучян Г. М. Теория артикля и проблемы арабского синтаксиса. – М., 1972.
8. Гордлевский В. А. К вопросу о влиянии турецкого языка на арабский (Лексический материал) // Избранные сочинения. М.: Издательство восточной литературы, 1961. – Т. II. – С. 138-154.
9. Гранде Б. М. Арабская грамматика в сравнительно-историческом освещении. – М., 1998.
10. Гранде Б. М. Введение в сравнительное изучение семитских языков. – М., 1998.
11. Губанов Ю.П. Лексикология и фразеология арабского языка. Курс лекций. – М., 1978.
12. Захиди А. И. Слова тюркского происхождения в современном арабском языке: Авт. дис. ... канд. филол. наук / АН Азербайджанской ССР. Институт литературы и языка имени Низами. – Баку, 1967.
13. Звегинцев В.А. История арабского языкознания. – М., 1958.
14. Ковалев А. А., Шарбатов Г. Ш. Учебник арабского языка. – М., 2000.
15. Лебедев В.В. Отрицательные предложения и вопросы арабского синтаксиса. – М., 1989.
16. Майбуров Н. А. Читаем и переводим арабскую газету. – М., 2001.
17. Майзель С.С. Пути развития корневого фонда семитских языков. – М., 1983.
18. Мамедалиев В.М. Категории времени, лица и наклонения глагола в современном арабском литературном языке. – Авт. дис. ... д-ра филол. наук. – Тбилиси, 1974.
19. Мельянцева А. Н. Масдар в теории и структуре арабского языка. – М., 1990.
20. Минеджян Г.З. О некоторых вопросах научно-технической терминологии в современном арабском мире // Семитские языки. – М., 1965. – Вып.2, ч.2: с. 376 – 381.
21. Недоспасова М. Е. Вопросы развития современной арабской терминологии: Авт. дис. ... канд. филол. наук / Тбилис. гос. ун-т. – Тбилиси, 1964.
22. Панахи М. А. Сложные слова и устойчивые словосочетания изафетного типа в арабском литературном языке: Авт. дис. ... д-ра филол. наук: 10.676 / Тбилис. гос. ун-т. – Тбилиси, 1972.
23. Рыбалкин В.С. Арабская лексикографическая традиция. – К., 1990.
24. Рыбалкин В.С. Арабская лингвистическая традиция: истоки, творцы, концепции. – К., 2000.
25. Рыбалкин В.С. Классическое арабское языкознание. – К., 2003.
26. Семенов Д. В. Синтаксис современного арабского литературного языка. – М.- Л., 1941.

27. Сівков І.В. Лексикологія арабської мови. I частина: Навчальний посібник. – К.: ТОВ «ВТС ПРИНТ», 2014.
28. Старинин В. П. Структура семитского слова. Прерывистые морфемы. – М., 1963.
29. Субх А., Субх М. Курс грамматики арабської мови: Підручник. – К., 2006.
30. Ушаков В.Д. О создании терминов в арабском языке и терминологических словарях // Семитские языки. – М., 1976. – Вып.3: с. 149 – 161.
31. Ушаков В. Д. Фразеология Корана (Опыт сопоставления фразеоречений Корана и арабского классического языка). – М., 1996.
31. Халидов Б. З. Учебник арабского языка. – Ташкент, 1965.
32. Цоцхадзе Л. В. Аффиксальная деривация имен в современных семитских языках: (на материале араб. лит. и евр. яз.). – Тбилиси, 1987.
33. Чернов П. В. Справочник по грамматике арабского литературного языка. – М., 1995.
34. Шагаль В. Э. Учебник арабского языка. – М., 1983.
35. Шагаль В. Э. Языковой аспект национальных процессов в арабских странах. – М., 1987.
36. Шарбатов Г.Ш. Современный арабский язык. – М.: Изд-во вост. лит., 1961.
37. Юшманов Н.В. Грамматика литературного арабского языка. – М. 1985.
38. Ad-Daḥdāḥ Anṭuwān. Mu‘ğam luğat an-naḥw al-‘arabiyya. – Maktabat Lubnān.
39. Ad-Daḥdāḥ Anṭuwān. Mu‘ğam taṣrīf al-af‘āl al-‘arabiyya. – Maktabat Lubnān.
40. Ad-Daḥdāḥ Anṭuwān. Mu‘ğam qawā'id al-luğa al-‘arabiyya. – Maktabat Lubnān.
41. aš-Šihābī al-Amīr Muṣṭafā. Al-Muṣṭalahāt al-‘ilmiyya fī-l-luğa al-‘arabiyya fī-l-qadīm wa-l-ḥadīṣ. – Dimašq: al-Mağma‘ al-‘ilmiyy al-‘arabiyy, 1965.
42. Elsaid Badawi, Carter M. G., Adrian Gully. Modern Written Arabic. A comprehensive grammar. – Routledge. London and New York.
43. Holes C. Modern Arabic. Structures, functions, and varieties. – Georgetown University Press.
44. Karin C. Ryding. A reference grammar of Modern Standard Arabic. – Cambridge university press.
45. Monteil, V. L’arabe moderne. These principale prĕsenteĕ pour le D-rat es letters. Paris, 1960.
46. Owens J. The Foundation of Grammar: An Introduction to Medieval Arabic Grammatical Theory. – Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1988.
47. Stetkevych Y. The Modern Arabic Literary Language: Lexical and Stylistic Developments. – Chicago: The University of Chicago Press, 1970.
48. The Semitic Languages / Ed. by R. Hetzron. London, 1997.
49. Versteegh, Kees. The Arabic Language. – Columbia University Press, 1997.
50. Wright W. A Grammar of the Arabic Language. – 3-d ed. – Cambridge: Cambridge University Press, 1986.
51. Naṣṣār Ḥ. Al-Mu‘ğam al-‘arabī – naš’atu-hu wa-taṭawwuruḥu. – Ğ.1-2. – Al-Qāhira, 1988.

(з блоку з літератури)

Середні віки

1. Аль-Фахури, Хана. История арабской литературы. Т. 1 – 2. М., 1959, 1961.
1. Гибб Х.А.Р. Арабская литература. Классический период. М., 1960.
2. Долинина А.А. Макамы аль-Харири: композиционная структура цикла // Арабески. – С.-П., 2010. С. 44-50.
3. Долинина А.А. Судьба жанра макамы в современной литературе // Арабески. – С.-П., 2010. С. 69-76.

4. Крачковский И.Ю. Избранные сочинения. Т. II. М. – Л., 1956.
5. Крымский А.Е. История арабов и арабской литературы, светской и духовной. Ч. I – II. М., 1911 – 1912.
6. Кримський А.Ю. Вибрані сходознавчі праці. Т. I: Арабістика. – 2007.
7. Куделин А.Б. Средневековая арабская поэтика (сер. VIII – XI в.). М., 1983.
8. Петрова Л.А. История арабской литературы (VI-XVIII вв.) – К., 2011.
9. Фролов Д.В. Мусульманская эстетика и Коран. // «Восток», 1992, № 6.
10. Фильштинский И.М. История арабской литературы. V – начало X века. М., 1985.
11. Фильштинский И.М. История арабской литературы. X – XVIII вв. М., 1991.
12. Фролов Д.В. Классический арабский стих. История и теория аруда. М., 1991.
13. Фролов Д.В. О стиле Корана. // Теория стиля литератур Востока. М., 1995.
14. Шидфар Б.Я. Абу Нувас. – М., 1978.
15. Шидфар Б.Я. Абу-ль-Аля аль-Маарри. – М., 1985.
16. Шидфар Б.Я. Андалусская литература. М., 1970.
17. Шидфар Б.Я. Образная система арабской классической литературы (VI – XII вв.). М., 1974.

18. شوقى ضيف : سلسلة تاريخ الأدب العربي : العصر الجاهلي.
19. شوقى ضيف : سلسلة تاريخ الأدب العربي : العصر العباسي الأول.
20. شوقى ضيف : سلسلة تاريخ الأدب العربي : العصر العباسي الثاني.
21. شوقى ضيف : سلسلة تاريخ الأدب العربي : العصر الإسلامي.
22. شوقى ضيف : سلسلة تاريخ الأدب العربي : عصر الدول والامارات : الشام.
23. سعد حسين عمر مقبول، عبد المجيد محمد زكري. الأدب والنصوص والبلاغة. للمرحلة الثالثة، الجزء الأول. بنغازي، 2001.
24. رمضان سعد القماطي، عبد الله أبو محمد شعالة، عبد الفتوح عطية سالم. الأدب والنصوص والبلاغة. للمرحلة الثالثة، الجزء الثاني. بنغازي، 2001.
25. J. Brugman An Introduction to the History of Modern Arabic Literature in Egypt Studies in Arabic Literature , V. 10, Leiden 1997

Новий час

1. Али-заде Э.А. Египетская новелла. М., 1974.
2. ар-Рейхани Амин. Избранное. – Ленинград: Художественная литература, 1988. – 448с.
3. Джебран Дж. Х. Мятежные души. – Пер. с англ. Л.Зелениной. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2002. – 208 с.
4. Долинина А.А. Очерки истории арабской литературы нового времени (Египет, Сирия). Ч. I. М., 1968. Ч. II. М., 1973.
5. Зейдан Джиржи. Аль-Амин и аль-Мамун. Роман. Пер. с араб. М. Дердирова, В. Руцакова. – Л.: Художественная литература, 1977. – 177 с.
6. Зейдан Джиржи. Сестра Харуна ар-Рашида. Историчний роман. Пер. з араб. I. Лебединський і Т. Лебединська. – К.: Дніпро, 1969. –179 с.
7. Зейдан Джиржи. Сестра Харуна ар-Рашида. Роман. Пер. с араб. И. Лебединского. – Л.: Художественная литература, 1970. – 190 с.
8. Избранные произведения писателей Ближнего Востока. Романы и рассказы. М.: Прогресс, 1978. – 558 с.
9. Имангулиева А. Н. Корифеи арабской литературы. К проблеме взаимосвязи литератур Востока и Запада начала XX века. – Баку, 1991.
10. Кирпиченко В. Н. Нагиб Махфуз – эмир арабского романа. – М., 1992.
11. Кирпиченко В.Н. Современная египетская проза. 60 – 70-е гг. М., 1986.
12. Кирпиченко В.Н., Сафронов В.В. История египетской литературы XIX-XX веков. В двух томах. Т.1. Литература XIX – первой половины XX в. М.: Издательская фирма «Восточная литература» РАН, 2002 – 408 с.

13. Кирпиченко В.Н., Сафронов В.В. История египетской литературы XIX-XX веков. В двух томах. Т.2. Литература второй половины XX в. М.: Издательская фирма «Восточная литература» РАН, 2003 – 270 с.
14. Крачковский И.Ю. Избранные сочинения. Т. III. М. – Л., 1956.
15. Крымский А.Е. История новой арабской литературы. М., 1971.
16. Марков В. Вступительная статья // Джебран Халил Джебран. Избранное. – Л., 1986.
17. Махфуз Н. Вор и собаки. Пер. с араб. Е. Стефановой; предисл. А. Рахмана. – М.: Художественная литература, 1965. – 142 с.
18. Николаева М. В. Религиозная концепция мира и человека в романах Михаила Нуайме // Художественные традиции литератур Востока и современность: Традиционализм на современном этапе. – М., 1986.
19. Османов Н. К. Просветительство в литературе Востока М.: Наука 1973. –245с.
20. Прожогина С.В. Рубеж веков – рубеж культур. Проблемы типологии литературы на французском языке в странах Северной Африки. 40 – 80-е годы. М., 1984.
21. Путинцева Т.А. Тысяча и один год арабского театра. М., 1977.
22. Соловьев В. И., Фильштинский И. М., Юсупов Д. И. Арабская литература. Краткий очерк. Классическая арабская литература (И. М. Фильштинский). 10.Современная (новоарабская) литература: Египет (В. И. Соловьев), Ливан, Сирия, Ирак (Д. И. Юсупов). – М.,1964.
23. Усманов Н. К. Литература арабских стран // Литература Востока в новое время. – М., 1975.
24. Усманов Н. К. Литература Египта // Литература Востока в новейшее время. – М., 1977.
25. Усманов Н. К. Проза Тауфика аль-Хакима, 1979.
26. Хайкал М.Х. Зейнаб : Роман. Картины сельской жизни и нравов Египта. – Ленинград: Художественная литература, 1973. – 238 с.
27. Хусейн Т. Дні мого життя. – Київ, 1979. – 324с.
28. Хусейн Т. Дни. – Москва, 1958. – 232 с.
29. Ходжаева Р.У. Очерки развития египетской поэзии. Ташкент, 1985.
30. Эльман Араслы. Джиржи Зейдан и арабский исторический роман. М., Наука 1967. – 234с.
31. Roger Allen, *The Arabic Novel: an Historical and Critical Introduction*. 2nd edition. – Syracuse, New York: Syracuse University Press, 1995.